

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΙ, ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΔΙΑΔΗΛΩΤΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΙ ΠΑΛΙΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΣΤΙΓΜΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Τώρα που τέλειωσαν οι δημοτικές εκλογές και οι κύριοι Μπακογιάννης και Ζέρβας έχουν πολύ ελεύθερο χρόνο στη διάθεσή τους, μιας και δεν επανεξελέγησαν δήμαρχοι Αθηνών και Θεσσαλονίκης, αναρωτιόμαστε μήπως θα μπορούσαν να μας λύσουν μια απορία. Μια απορία που δεν έχει να κάνει με Μεγάλους Περιπάτους, εγκαίρως ενός ανύπαρκτου μετρώ και άλλα τέτοια φαιδρά. Αυτά τα αφήνουμε στους συριζαίους που δίνουν «αγώνες για την ποιότητα ζωής στις πόλεις μας». Εμείς από τη μεριά μας θέλουμε να μάθουμε κάτι άλλο: τι πήγαν να κάνουν οι κύριοι Μπακογιάννης και Ζέρβας στην Αλβανία τον Αύγουστο που μας πέρασε; Ρωτάμε γιατί το ελληνικό κράτος έχει μεγάλη ιστορία παρεμβάσεων στα εσωτερικά των γειτονικών του κρατών και ειδικά του αλβανικού. Ακόμα και μια φευγαλέα ματιά στη δεκαετία του '90 και τα όσα συνέβησαν από την πτώση του ανατολικού μπλοκ και μετά, θα έπειθε τον καθένα για τη συνέχεια της επιθετικής (πότε στα λόγια, πότε στα έργα, πότε και στα δύο) ελληνικής εξωτερικής πολιτικής μέσα στις δεκαετίες. Ρωτάμε, όμως, επίσης γιατί πλέον ένα σημαντικό κομμάτι της ντόπιας εργατικής τάξης είναι αλβανικής καταγωγής, άρα κάθε αγκωνιά που ρίχνει το ελληνικό κράτος εκτός συνόρων είναι και μια ξεκάθαρη επίδειξη δύναμης εντός των συνόρων όπου δεν υπάρχουν και πολλές δυνατότητες να ψελλίσει κανείς ότι το ελληνικό κράτος το παρατραβάει. Ρωτάμε, τέλος, γιατί οι αποφάσεις του ελληνικού κράτους λαμβάνονται μέσα σε ένα κλίμα παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, πολιτικής ρευστότητας και διακρατικού ανταγωνισμού που είναι άγνωστο πού θα καταλήξουν, αλλά το μόνο βέβαιο είναι ότι οι συνέπειές τους θα πέσουν και πάλι στα δικά μας κεφάλια.

Η ΛΕΓΟΜΕΝΗ «ΥΠΟΘΕΣΗ ΜΠΕΛΕΡΗ»

Όπως πιθανώς να θυμούνται οι περισσότεροι, το καλοκαίρι που μας πέρασε, ανάμεσα στις ειδήσεις για φωτιές, πλημμύρες, πληθωρισμό και πάει λέγοντας, υπήρχε κι άλλη μια είδηση που όλο και εμφανιζόταν στην επικαιρότητα και στην οποία θα μπορούσαμε να δώσουμε την κωδική ονομασία «αλβανική προκλητικότητα». Η ιστορία έχει απ' όλα: «αβάσιμες κατηγορίες» για νοθεία και χρηματισμό ψηφοφόρων, προφυλακισμένο εκλεγμένο δήμαρχο Χειμάρρας που «κρατείται παράνομα» στις αλβανικές φυλακές και ευχαριστεί το ελληνικό κράτος για τη συμπαράστασή του, επίκληση στο σεβασμό των δικαιωμάτων της ελληνικής μειονότητας που «καταπατούνται στη Βόρεια Ήπειρο», απειλές κι εκβιασμούς από τον έλληνα υπουργό Εξωτερικών. Τον προαναφερθέντα προφυλακισμένο, Φρέντυ Μπελέρη, πήγαν να υπερασπιστούν οι τότε δήμαρχοι Αθήνας και Θεσσαλονίκης μέσα στον δεκαπενταύγουστο. Με τον θεσμικό τους ρόλο, στο φως της μέρας, με κάμερες και τυμπανοκρουσίες, οι δήμαρχοι από την κοιτίδα της δημοκρατίας στάλθηκαν στη γη της ανελευθερίας να συνδράμουν στον δίκαιο αγώνα του καταπιεζόμενου δημάρχου που

Μπακογιάννης και Ζέρβας διαδηλώνουν στη Χειμάρρα ενάντια στο αλβανικό κράτος κι αυτό δεν συνιστά διπλωματικό επεισόδιο. Μαγικό;

εκλέχτηκε, αλλά όντας έγκλειστος δεν μπορεί να ασκήσει τα καθήκοντά του. Κι όλα αυτά, φυσικά, δεν γίνονται σε κενό αέρος, αλλά μέσα σε μια πολεμική συγκυρία που η αναστάτωση στα Δυτικά Βαλκάνια έχει παγιωθεί! και η σύγκρουση στην Ουκρανία εξελίσσεται. Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, το ελληνικό κράτος με το ένα μάτι κοιτάει δυτικά και αξιώνει την υπέρ του διευθέτηση της ΑΟΖ με την Αλβανία και με το άλλο κοιτάει ανατολικά και σκέφτεται τα επόμενα βήματά του και τον βαθμό εμπλοκής του στις ανακατατάξεις στη Μέση Ανατολή.

Ας επιστρέψουμε, όμως, στη βαλκανική γειτονία μας. Το επίσημο αφήγημα λέει ότι ο Μπελέρης στοχοποιείται από το αλβανικό κράτος επειδή διαφωνεί με τα οικιστικά/τουριστικά πλάνα στη Χειμάρρα. Τα εν λόγω σχέδια έχουν μπει μπροστά από το 2017 και η υλοποίησή τους προϋποθέτει την απαλλοτρίωση περιουσιών μελών της ελληνικής μειονότητας. Οπότε τι πιο λογικό από τη συστράτευση όλων των πολιτικών δυνάμεων για την υπεράσπιση της «υπόθεσης Μπελέρη»; Κι όπως είδαμε, αυτή τη φορά το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών επέλεξε να κινητοποιήσει «επίσημα πρόσωπα» και να παρέμβει δημοσίως στα εσωτερικά ενός άλλου κράτους. Βουλευτές της ΝΔ, μεταξύ των οποίων ο γνωστός αλβανολόγος Άγγελος Συρίγος, επισκέφτηκαν τον φέρελπι Φρέντυ, ενώ ο ίδιος ο υπουργός Εξωτερικών, κύριος Γεραπετρίτης, δεν έχανε ευκαιρία να απειλεί και να εκβιάζει το αλβανικό κράτος. Κι η καλοκαιρινή ραστώνη προχωρούσε:

Η ένταση, η οποία δημιουργείται, δεν είναι καθόλου ωφέλιμη και δεν είναι καθόλου ωφέλιμη πρωτίστως για την Αλβανία, και τούτο διότι (...) η Ελλάδα είναι, είτε το θέλει η Αλβανία είτε όχι, ο ισχυρός παίκτης της περιοχής. (...) στην πραγματικότητα είναι ο καταλύτης της πορείας προς την ευρωπαϊκή οικογένεια όλων των κρατών των Δυτικών Βαλκανίων.²

Κατά τη γνώμη μας, ουσιαστικά δεν υφίσταται «υπόθεση Μπελέρη», αλλά «υπόθεση Βαλκάνια», κομμάτι της οποίας είναι και τα όσα συμβαίνουν αυτή την περίοδο στη Νότια Αλβανία. Με άλλα λόγια, πίσω από τις κορώνες του κυρίου Γεραπετρίτη περί «ισχυρού παίκτη της περιοχής» που κανονίζει

την πορεία των Δυτικών Βαλκανίων, αναδύεται το πλάκωμα του ελληνικού κράτους με τα γειτονικά του. Ακόμα και με αυτά που δεν είναι ακριβώς δίπλα του, όπως η Κροατία.³ Ταυτόχρονα, αποκρύπτεται η συστηματική άσκηση πίεσης σε χώρες σαν την Αλβανία με την οποία υπάρχουν «ανοιχτά ζητήματα», όπως για παράδειγμα η διευθέτηση της ΑΟΖ στο Ιόνιο. Τέτοιου είδους θέματα είναι αρκετά πιο σύνθετα και απαιτητικά από μια οποιαδήποτε «υπόθεση Μπελέρη», αφού εκ των πραγμάτων φέρνουν σε αντιπαράθεση κράτη με αντικρουόμενα συμφέροντα και εμπλέκουν πολλούς περισσότερους παίκτες από τους δύο πρωταγωνιστές.

ΑΠΟ ΤΟ ΙΟΝΙΟ ΩΣ ΤΗ ΜΑΥΡΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Προς το παρόν, η ημερήσια διάταξη δεν έχει ούτε νυχτερινές εισβολές σε στρατόπεδα της γειτονικής χώρας, ούτε στολές παραλλαγής και κλοπές οπλισμού, ούτε «μεμονωμένους υπερεθνικιστές που αυτενεργούν». Ούτε, λοιπόν, πρακτοριλίκια τύπου ΜΑΒΗ (ο Μπελέρης ήταν ένας από τους οπλοφόρους της φασιστο-ομάδας «Μέτωπο Απελευθέρωσης Βορείου Ηπείρου» που συνελήφθησαν τον Μάρτη του 1995 στα ελληνοαλβανικά σύνορα) ούτε επανάληψη των προσφιλών μεθόδων της δεκαετίας του '90.⁴ Με το ίδιο, όμως, θράσος και με την ανεκτίμητη πείρα που έχει συσσωρεύσει τα τελευταία τριάντα χρόνια, το ελληνικό κράτος είναι σε θέση να δημιουργεί διπλωματικά επεισόδια, τα οποία φυσικά δεν κατονομάζονται ως τέτοια, να ενεργεί ανταγωνιστικά έναντι των γειτόνων του και ταυτόχρονα να εμφανίζει για τον εαυτό του μια εικόνα υπερασπιστή του Διεθνούς Δικαίου που όλοι τον επιβουλεύονται. Μήπως σας θυμίζει κάτι όλο αυτό; Εμάς, πάντως, μας θυμίζει δύο πράγματα: α) την επιθετική εξωτερική πολιτική που ακολουθεί το ελληνικό κράτος από το 2010 και μετά απέναντι στην περίφημη «τουρκική προκλητικότητα» και β) τη συστηματική παρέμβαση

20 Μάρτη 1995: Τότε που το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών έστειλε φασίστες με όπλα στην Αλβανία.

Αν ανοίξουμε λίγο τον χάρτη, η εικόνα μεγαλώνει κι έτσι δίπλα στα Βαλκάνια χωράει κι η Ουκρανία.

στα εσωτερικά της Μακεδονίας και τη διαχρονική υπενθύμιση ότι το ελληνικό κράτος δικαιούται να έχει λόγο για τα πάντα. Πράγμα το οποίο μας δείχνει ότι η βαλκανική πολιτική του ελληνικού κράτους είναι ενιαία από τα βόρεια της Κέρκυρας μέχρι το Καστελόριζο κι από τον Έβρο μέχρι τα νότια της Κρήτης. Παρ' όλες τις εναλλαγές, παρά τις περιόδους έντασης ή κατευνασμού, παρά την αδιαμφισβήτητη επικέντρωση στο «τι κάνει η Τουρκία», το ελληνικό κράτος εγείρει διεκδικήσεις και συντηρεί ένα κλίμα (μικρότερης ή μεγαλύτερης) έντασης τόσο στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο όσο και στο Ιόνιο και την Αδριατική.

Και τώρα που είπαμε Αδριατική, μας ήρθε στο μυαλό το ιταλικό κράτος. Θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον να μας έλεγε ο κύριος Γεραπετρίτης τι γνώμη έχει για όλα αυτά ένας πραγματικά ισχυρός παίκτης της περιοχής όπως ας πούμε η Ιταλία. Έχουμε την εντύπωση ότι η ελληνική εξωτερική πολιτική δημιουργεί δυσaráσκείες, προβληματισμούς και ενόχληση όχι μόνο στα άμεσα εμπλεκόμενα βαλκανικά κράτη, αλλά και σε άλλους μεγαλύτερους παίκτες που έχουν επίσης βλέψεις και συμφέροντα στη συγκεκριμένη γεωγραφική ζώνη. Αναφορικά με την Ιταλία, υπάρχουν επιπλέον διαφωνίες, καθώς το ελληνικό κράτος δυσανασχετεί με τις σχέσεις Ιταλίας και Λιβύης (που έχει «φιλοτουρκική» κυβέρνηση κι όχι τον στρατάρχη Χαφτάρ που στηρίζουμε εδώ στην Ελλάδα, ενώ επίσης επιτρέπει στους τούρκους να ψάχνουν για πετρέλαιο στα θεωρούμενα ελληνικά ύδατα)⁵ και την πρόσφατη υπογραφή διμερούς συμφωνίας για την προμήθεια φυσικού αερίου αξίας 8 δις ευρώ.⁶ Αλλά ας επιστρέψουμε στα Δυτικά Βαλκάνια. Δεν ξέρουμε τι συζητιέται στην Ιταλία, όμως αν κρίνουμε από τα αποσπάσματα που ακολουθούν όλο και κάποιος θα δυσανασχετεί με τον ελληνικό μεγαλοϊδεατισμό:

... το ότι η Ελλάδα έχει επενδύσει πολιτικά στην περίπτωση Μπελέρη δεν φαίνεται να έχει να κάνει μόνο με μια ευαισθησία ως προς την ενδεχόμενη καταπάτηση των δικαιωμάτων της ελληνικής μειονότητας στον αλβανικό νότο. Η ΕΕ έχει στη διάθεσή της διάφορα όργανα, προκειμένου να παρακολουθεί και να ασκεί πιέσεις στις κυβερνήσεις των υποψήφιων προς ένταξη χωρών σε περιπτώσεις καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

(...) Η Ελλάδα έχει όλο τον χώρο εντός του πλαισίου της ΕΕ για να προστατέψει τα συμφέ-

ροντα της ελληνικής μειονότητας κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για την ένταξη της Αλβανίας. Την ίδια στιγμή, μπορεί να φέρει εις πέρας τον ρόλο του περιφερειακού ηγέτη προωθώντας την πολιτική της διεύρυνσης. Έτσι, θα διαψεύσει και το κακό όνομα που έχει ότι δεν τα πάει καλά σχεδόν με καμία χώρα με την οποία συνορεύει.⁷

Με μια δόση ειρωνείας κι άλλη μια καυστικότητα, το ιταλικό think tank «Παρατηρητήριο για τα Βαλκάνια και τον Καύκασο» (Osservatorio Balcani e Caucaso) συνιστά στο ελληνικό κράτος να μαζευτεί κι άμα έχει πολλή ενέργεια και θέλει να το παίξει περιφερειακός ηγέτης και γενικός κουμανταδόρος, του προτείνει να εκτονωθεί στις ατέρμονες συζητήσεις στο εσωτερικό της ΕΕ. Αν μη τι άλλο, το γεγονός ότι η ένταξη των Δυτικών Βαλκανίων στην ΕΕ συζητιέται εδώ και είκοσι χρόνια, αφού αποφασίστηκε στη Σύνοδο της Θεσσαλονίκης του 2003, αποδεικνύει ότι η ΕΕ δεν μπορεί να «λύνει» τα ζητήματα των ευρωπαϊκών κρατών, μπορεί όμως κατά διαστήματα να κρατάει τα κράτη απασχολημένα.

Φυσικά, σήμερα δεν βρισκόμαστε στο 2003· το κάθε ευρωπαϊκό κράτος κοιτάει όλο και πιο απροκάλυπτα να κάνει τα κουμάντα του για πάρτη του και σε μια γενική συνθήκη παγκόσμιου πλακώματος κανείς δεν μπορεί να προδιαγράψει την έκβαση των διεργασιών που συντελούνται στα Βαλκάνια. Άσε που σήμερα, με δεδομένο τον πόλεμο στην Ουκρανία, η οποιαδήποτε συζήτηση για τα Δυτικά Βαλκάνια εμπεριέχει αντιρωσική ρητορική, γεγονός το οποίο περιπλέκει ακόμα περισσότερο τα πράγματα. Ας γίνουμε, όμως, πιο συγκεκριμένοι. Είκοσι χρόνια μετά τη Σύνοδο της Θεσσαλονίκης, αξιωματούχοι της ΕΕ, μαζί με επικεφαλής των Δυτικών Βαλκανίων (πλην Αλβανίας που δεν την καλέσαμε γιατί της κρατάμε μούτρα για τον Μπελέρη), της Ουκρανίας και της Μολδαβίας συναντήθηκαν στην Αθήνα τον Αύγουστο που μας πέρασε και απέδειξαν με τη Διακήρυξή τους ότι όροι όπως «Δυτικά Βαλκάνια» δεν είναι αμιγώς γεωγραφικοί, αλλά είναι πρώτα και κύρια πολιτικοί:

(...) τα Δυτικά Βαλκάνια, η Ουκρανία και η Δημοκρατία της Μολδαβίας, που γειτνιάζουν γεωγραφικά με τα κράτη μέλη της ΕΕ, έχουν κοινή ευρωπαϊκή κληρονομιά, ιστορία και ένα μέλλον που ορίζεται από κοινές ευκαιρίες και προκλήσεις. Ως στρατηγική επένδυση στην ειρήνη, την ασφάλεια και τη σταθερότητα στην Ευρώπη, είναι σημαντικό οι περιοχές αυτές να αγκαλιαστούν ως πλήρη μέλη της ευρωπαϊκής οικογένειας.⁸

Δυστυχώς, η Διακήρυξη δεν μας διευκρίνισε ποιες είναι αυτές οι «κοινές ευκαιρίες και προκλήσεις». Ούτε μας εξήγησε ο κύριος Μητσοτάκης πώς προέκυψαν η Ουκρανία κι η Μολδαβία σε μια συνάντηση για τα Δυτικά Βαλκάνια. Κι εδώ το ζήτημα δεν είναι το αν έχουν καμιά πραγματική βάση τα περί διεύρυνσης της ΕΕ ή το αν η μάζωξη ήταν απλώς εθιμοτυπικού χαρακτήρα, αλλά το ότι σε εμπόλεμες περιόδους σαν τη δική μας μπορεί να ξεκινάς να μιλάς για την Αλβανία και να καταλήγεις να αναφέρεσαι στην Ουκρανία και τον διακρατικό ανταγωνισμό μεταξύ ΗΠΑ-Ρωσίας. Δεν σας φαίνεται λίγο επικίνδυνο κάτι τέτοιο; Το ελληνικό κράτος, πάντως,

Μητσοτάκης, Ζελένσκι και Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν σε αναζήτηση ευκαιριών και προκλήσεων στην αυγουσιάτικη Αθήνα.

γνωρίζει πολύ καλά ότι ούτε παντοδύναμο είναι ούτε μπορεί να αγνοεί τους γύρω του. Ίσως γ' αυτό τελικά τον Οκτώβρη που μας πέρασε ο κύριος Μητσοτάκης είπε να μαζευτεί λίγο και παρευρέθηκε στη Σύνοδο Κορυφής της Διαδικασίας του Βερολίνου που πραγματοποιήθηκε στα Τίρανα. Κλείνοντας τη σύντομη περιήγησή μας στα Βαλκάνια και τα πέριξ, θα θέλαμε να επισημάνουμε το προφανές: όταν ακούμε τον οποιοδήποτε κρατικό παράγοντα να τοποθετείται για την «υπόθεση Μπελέρη» και το μέλλον των Δυτικών Βαλκανίων, ας έχουμε τουλάχιστον κατά νου ότι η κατάσταση είναι κάπως πιο περίπλοκη απ' ό,τι φαίνεται και σίγουρα αφορά ένα εκτεταμένο κομμάτι του χάρτη. Εν ολίγοις, ας σκεφτόμαστε ότι το ελληνικό κράτος πάει και χώνεται από το Ιόνιο και την Αδριατική μέχρι τη Μαύρη Θάλασσα, δημιουργώντας μας όλο και περισσότερα προβλήματα.

1. Σχετικά με προηγούμενα επεισόδια στα Δυτικά Βαλκάνια βλ., «Μα πώς γίνεται να υπάρχει ακόμα αστάθεια στα Βαλκάνια; Πολεμικές προετοιμασίες με φόντο τη Μακεδονία και τη Βοσνία», *Antifa* #78, 12/2021.

2. Αυτά δήλωσε ο κύριος Γεραπετρίτης σε συνέντευξή στην τηλεοπτική εκπομπή «Συνδέσεις» της ΕΡΤ1 στις 8/8/2023.

3. Βλ., σχετικά, «Απάντηση του ΥΠΕΞ στις δηλώσεις του Προέδρου της Κροατίας: Στην Ελλάδα λειτουργεί κράτος δικαίου», Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων, *amna.gr*, 15/8/2023. Με αφορμή τη σύλληψη των 100 κροατών οπαδών της Ντιναμό για τη δολοφονία Κατσούρη στη Ν. Φιλαδέλφεια τον περασμένο Αύγουστο, ο Πρόεδρος της Κροατίας δεν μπόρεσε να κρύψει ότι οι ελληνοκροατικές σχέσεις είναι λιγάκι τεταμένες: «(Η συμπεριφορά των ελληνικών αρχών) δεν έχει καμία σχέση με τη δημοκρατία και τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αν αυτή είναι η ΕΕ σήμερα, θα ήταν καλύτερα να μην υπήρχε». Βέβαια, δεν μας διαφώτισε για τις αιτίες της έντασης αυτής.

4. Για μια αναλυτική περιγραφή των πεπραγμένων του ελληνικού κράτους στο εσωτερικό της Αλβανίας τη δεκαετία του '90, βλ. τα εξής κείμενα του περιοδικού *Antifa*: «Υπόθεση ΜΑΒΗ (μέρος α'): «έχω μια αδελφή, κουκλίτσα αληθινή...», #36, 04/2013 και «Υπόθεση ΜΑΒΗ - μέρος δεύτερο (και τελευταίο)», #37, 10/2013.

5. Βλ., «Ρηματική Διακοίνωση για έρευνες του Saco Switfσε περιοχές ελληνικής δικαιοδοσίας», *Εφημερίδα των Συντακτών*, 10/01/2023.

6. Μύρνα Νικολαΐδου, «Οργή της Αθήνας από την Συμφωνία Ιταλίας-Λιβύης», *energia.gr*, 06/02/2023.

7. Gentiola Madhi, "Albania: rapporti tesi con la Grecia", *balcanicaucaso.org*, 22/9/2023.

8. «Διακήρυξη Αθηνών: Στήριξη στην Ουκρανία και επιτάχυνση της ευρωπαϊκής πορείας της, καθώς και των χωρών των Δυτικών Βαλκανίων», Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων, *amna.gr*, 21/8/2023.